

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Карнауха Сергія Васильовича на тему:
«Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», подану на здобуття
ступеня доктора філософії з галузі знань
03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія**

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії Служби безпеки України 16 листопада 2021 року, протокол № 03, уточнено 27 лютого 2025 року, протокол № 02.

ВИТЯГ

із протоколу № 09 розширеного засідання кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України від 19 травня 2025 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Презентація наукових результатів дисертації здобувача Карнауха Сергія Васильовича на тему «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія, та їх обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів наукової праці.

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Національної академії СБ України Компанцева Лариса Феліксівна.

Дисертацію виконано на кафедрі стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України.

ПРИСУТНІ:

Професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кузьменко В. І., д. філол. н., професор – *головуючий*; доцент кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Черненко Т. В., к. філос. н. – *секретар*.

Кафедра стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної

безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України: завідувач кафедри Компанцева Л. Ф., д. філол. н., професор; доцент кафедри Федоренко Л. Р.; ст. викладач кафедри Легкоконець В. О.

Запрошені:

Керівництво інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій та центру стратегічних комунікацій Національної академії СБ України: директор Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Шестаков В. І., д. техн. н., доцент; заступник директора (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Кравець В. М., к. техн. н., старший науковий співробітник; директор центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Гребенюк В. М., д. юрид. н., старший дослідник.

Спіробітники кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Івасишина Т. А., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Гладченко А. М., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Комарова О. С., к. філол. н.; ст. викладач кафедри Ніколаеску Е. В., к. філол. н., доцент.

Спіробітники кафедри українського ділового мовлення Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Голіченко Л. М., к. філол. н., доцент; професор кафедри Демська О. М., д. філол. н., професор.

Запрошені спіробітники Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка: професор кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Снитко О. С., д. філол. н., професор; доцент кафедри стилістики та мовної комунікацій Сизонов Д. Ю., д. філол. н.; завідувач кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Бондаренко О. О., к. філол. н., доцент.

З поміж присутніх 5 докторів філологічних наук, 1 доктор юридичних наук, 1 доктор технічних наук, 6 кандидатів філологічних наук, 1 кандидат філософських наук, 1 кандидат технічних наук, зокрема за профілем поданої на розгляд дисертації: докторів наук – 5, кандидатів наук – 6.

СЛУХАЛИ:

Презентацію результатів дисертації здобувача Карнауха Сергія Васильовича на тему «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

У презентації здобувач наголосив, що **актуальність** дисертаційної праці зумовлена необхідністю комплексного вивчення лінгвосугестивних технологій впливу та контрсугестивної відповіді на них в умовах повномасштабної агресії РФ. Це дозволить виробити проактивні лінгвістичні механізми запобігання

деструктивним ворожим атакам, впровадження ефективних комунікацій з різними ЦА на підтримку України як суверенної Держави і формування національної стійкості українців.

Пропонована дисертація – комплексне дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни, її теоретико-методологічна концепція ґрунтується на таких положеннях: в умовах повномасштабного вторгнення РФ українська лінгвістика переорієнтовується на вирішення практичних питань забезпечення безпеки Держави, зокрема, предметом дослідження стають комунікативні стратегії формування національної стійкості, принципи розбудови національного стратегічного наративу, аналіз лінгвосугестивних технологій ворожого впливу й вироблення контрсугестивних засобів протидії йому; з позицій лінгвістики інформаційна війна може бути визначена як війна дискурсів із застосуванням можливостей мови, зокрема сугестивних, для здійснення когнітивно-прагматичного впливу на певні цільові аудиторії противника з метою досягнення стратегічних цілей або протидії його ворожим намірам.

Мета праці – дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022-2025 рр.). Наукова новизна результатів дослідження полягає у комплексному вивченні лінгвосугестивних технологій, технік і прийомів, що використовує російська пропаганда в друкованій та інтернетній продукції; у визначенні параметрів когнітивно-прагматичного і мультимодально-дискурсивного вимірів контрсугестивного контенту, що створюється асиметрично у відповідь на російські деструктивні впливи. У роботі вперше запропоновано методику дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни.

Фактичний матеріал дисертації, отриманий з російського медіапростору в період 2022-2025 рр. за допомогою автоматизованого аналітичного сервісу Attack Index, становить 6 тис. 834 публікації з ключовими словами *СВО, Украин*, 516 публікацій – з ключовим словом *украинствуящ*, 2 тис. 666 публікацій – с ключовими словами *Призрак Киев*. Також досліджено 5 тис. 750 дискурсивних фрагментів із інтернет-ресурсів Сухопутних військ ЗС України; 73 одиниці друкованої інформаційної продукції (43 одиниці – розробленої Центром моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування Сухопутних військ ЗС України (далі – Центр), 30 одиниць – російської пропагандистської продукції, отриманої під час польових досліджень).

Для всебічного аналізу лінгвосугестивних технологій інформаційної війни, досягнення поставленої мети й розв'язання відповідних завдань у дослідженні запропоновано *методику мультимедійного аналізу дискурсів*, яка містить як загальнонаукові методи аналізу, синтезу й опису для виокремлення, систематизації, презентації типів лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій інформаційної війни, так і *суто лінгвістичні: функційно зорієнтований нарративний аналіз* – для виявлення особливостей позиціонування деструктивних стратегічних наративів країни-агресорки; *контекстуально-інтерпретаційний* – для інтерпретації лінгвосугестивних технологій, технік і прийомів, використаних у доктринальних документах і пропагандистській продукції РФ; *когнітивно-*

прагматичний – для виявлення напрямів і алгоритмів деструктивного впливу лінгвосугестивних технологій пропаганди РФ за різними модусами подання інформації та вимірів комунікативної діяльності Сухопутних військ ЗС України; *етимологічний, семантичний та лексикографічний* аналізи – для дослідження трансформації міфологічної семантики образів «Привид Києва» і «Валькірії Києва»; *контент-аналіз із використанням технології Великих Даних* – для виявлення деструктивних наративів РФ; *жанровий аналіз* – для визначення мультимедійних ознак інтернетних жанрів, які забезпечували трансляції лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій; *кейс-стаді метод мовної біографії* – для дослідження когнітивно-прагматичних особливостей лінгвосугестивної технології *storified communication* у створенні мультимедійного сторітелінгу.

Запропоновано розглядати лінгвосугестивні впливи у парадигмі *лінгвосугестивні технології – лінгвосугестивні техніки – лінгвосугестивні прийоми*. *Лінгвістичну сугестивну технологію* визначено як сукупність способів (технік) оброблення, виготовлення і поширення мультимодально організованого контенту, прагматично спрямованого на зниження свідомості й критичності цільових аудиторій під час сприйняття нав'язаного змісту, формування бажаної поведінки та зміну системи цінностей; *лінгвістичну сугестивну техніку* – як сукупність способів і прийомів оброблення, виготовлення і поширення сугестивного контенту; *лінгвістичний сугестивний прийом* – як конкретний спосіб, що використовується для створення сугестивного контенту. Доведено, що набір лінгвосугестивних технологій змінюватиметься залежно від мети, завдань, цільових аудиторій інформаційного впливу. Лінгвістичні сугестивні техніки, що реалізують технології, можуть бути узагальнені 14 «фокусами мови», запропонованими Р. Ділтсом, лінгвосугестивні прийоми – Мілтон-моделлю, що створює фрейм невизначеності, який адресат наповнює власним змістом.

Контрсугестивні комунікації складають *контркомунікація*, що спрямована на дискурсивну протидію ворогу, і *терапевтична комунікація*, орієнтована на покращення емоційного світосприйняття людини, стабілізацію її психологічного стану. Контент- і дискурс-аналізи комунікативної діяльності довели, що для розбудови дискурсів контркомунікаційної та терапевтичної спрямованості, ефективними є такі лінгвосугестивні технології: *зниження іміджу сугестора* – для ідентифікації, регресії його позиції; *випрямлення деформованої під тиском деструктивних впливів картини світу* – для викриття деструктивних намірів сугестора, розвінчання фейків; *деструктуризації ворожого стратегічного наративу* – для послідовного розвінчання наративів тактичного і оперативного рівнів, які складають систему стратегічного наративу; *проактивного просування стратегічних наративів України* – для позиціонування ціннісної системи (концептуальної картини світу) Держави для різних цільових аудиторій та створення кола *СВОЇХ* із цивілізованим світом; *storified communication* – для забезпечення емоційного відгуку цільових аудиторій на отриману інформацію.

Визначено, що доктринальні документи РФ впроваджують поняттєвий апарат інформаційної війни в концептуальну картину світу росіян і мешканців ТОТ. На регіональному рівні деструктивний наративний дискурс доктрин РФ

впроваджено в доктрині «Русський Донбас», що є ідеологічним підґрунтям для повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

У друкованій та інтернетній пропагандистській продукції РФ формується дискурс легалізації воєнних злочинів і злочинів проти людяності Росії як професійної діяльності. У російських медіа, а потім у пропагандистській продукції закріплюється асоціативний ряд: *украинствующие – агрессивная секта – бесноватые – психически больные – небезопасные для россиян – нужно умертвить*. Ці асоціації впроваджено лінгвосугестивними технологіями інтелектуальної рецепції, психічного зараження та переконання без критичного аналізу інформації, символічних систем.

Доведено, що жанрово-стилістичні модифікації епістолярію використано російською пропагандою для цільових аудиторій до участі у війні проти України. В українських контрсугестивних дискурсах жанр епістолярію використовується для сакралізації родинних відносин, створення образу героя, який захищає Державу.

Визнано, що ефективність контрсугестивних відповідей Центру моніторингу інформаційного простору та протидії Штабу Командування Сухопутних військ ЗС України на деструктивні впливи ворога ґрунтувалася на когнітивно-прагматичному та мультимодально-дискурсивному підходах до створення контенту. Перший підхід орієнтований на вироблення алгоритмів використання мовних знаків у комунікативному вимірі «тут і тепер» для впровадження національної системи цінностей і національних наративів. Другий – на створення мультимодальних дискурсів із високим ступенем сугестивності для здійснення терапевтичної та контркомунікації в різних формах (традиційні і соціальні медіа, комунікації з лідерами суспільної думки, листівки тощо).

Отже, дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни демонструє прикладні можливості лінгвістики у сфері забезпечення безпеки Держави й сприяє глибокому розумінню окремих питань мультимодального дискурс-аналізу, теорії мовленнєвих жанрів, лінгвокультурології та лінгвопрагматики.

Композиційно робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни в сучасній лінгвістиці» досліджено теоретичні засади лінгвосугестивних технологій інформаційної війни в сучасній лінгвістиці. Аналіз наукового дискурсу, присвяченого питанню інформаційного протистояння, довів, що формування поняття *інформаційна війна* відбувалося в кілька етапів. На I етапі (1970-ті рр.) поняття *інформаційна війна* почало використовуватися у безпековому дискурсі, в результаті чого на II етапі (1990-ті рр.) це поняття набуває статусу терміна. III етап (кінець 1990-х рр.) присвячений філософсько-комунікативному осмисленню феномену інформаційної війни. IV етап (2000-і рр.) – його концептуалізації і медіатизації. На V етапі (2010-2014 рр.) відбувається міждисциплінарне осмислення поняття *інформаційна війна*. Сьогодні триває VI етап, який розпочався у 2014 році. Провідні науково-практичні пошуки цього етапу присвячені питанням вироблення лінгвістичного

інструментарію ведення інформаційної війни і протидії ворожим інформаційним впливам, зокрема лінгвосугестивним. Саме на цьому етапі постає питання уніфікації термінологічної системи, що визначає сутність, принципи, методи ведення, інструментарій інформаційної війни.

У цій праці запропоновано такі визначення:

Інформаційна війна – війна дискурсів із застосуванням можливостей мови, зокрема сугестивних, задля здійснення когнітивно-прагматичного впливу на певні цільові аудиторії противника з метою досягнення стратегічних цілей або протидії його ворожим намірам.

Лінгвістична сугестивна технологія – сукупність способів (технік) оброблення, виготовлення й поширення мультимодально організованого контенту, прагматично спрямованого на зниження свідомості й критичності цільових аудиторій при сприйнятті нав'язаного змісту, формування бажаної поведінки та зміну системи цінностей.

Лінгвістична сугестивна техніка – сукупність способів і прийомів оброблення, виготовлення і поширення сугестивного контенту.

Лінгвістичний сугестивний прийом – конкретний спосіб, що використовується для створення сугестивного контенту.

Методологічною основою дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни є мультимодальний аналіз нарративного дискурсу. Цей аналіз ґрунтується на соціосемантичному підході й передбачає дослідження комунікативних практик крізь призму виявлення сугестивних смислів, закладених різними семіотичними системами для позиціювання певних нарративів. У цій праці мультимодальний дискурс-аналіз здійснюється за двома напрямками – дослідження лінгвосугестивний впливів РФ в інформаційній війни проти України й вивчення проактивних контрсугестивних комунікацій на матеріалі практичної діяльності Центру моніторингу інформаційного простору та протидії Штабу Командування СВ ЗС України у період 2022-2024 років.

Теоретичні положення і методологія дослідження підтверджуються реальними комунікативними кейсами російсько-української війни, що були предметом професійної діяльності автора дисертації.

У *другому розділі* «Лінгвосугестивні впливи РФ в інформаційній війні проти України» досліджено впливи РФ у формуванні ворожого дискурсу України. Результати контент-аналізу за технологією Великих Даних доводять, що парадигму лінгвосугестивних впливів, обґрунтовану в доктринальних документах РФ, системно впроваджують в російському медіа- і пропагандистському дискурсах. Так, у російському медіапросторі в період 24.02.2022-30.06.2022 виявлено низку хибних стереотипів концептуальної картини світу сучасного російського соціуму і 19 нарративів системного рівня, що впроваджували ці стереотипи, зокрема «Росія – імперія», «Україна – це Росія, в іншому випадку Україна припинить своє існування», «Усі, хто проти СВО, – вороги РФ. Росія має боротися і з зовнішнім ворогом, і з внутрішнім» та ін.

Доктринальні документи РФ впроваджують поняттєвий апарат інформаційної війни в концептуальну картину світу росіян і мешканців ТОТ; в

них за допомогою лінгвосугестивних технологій (переконання без критичного аналізу інформації, симулякризації, інтелектуальної рецепції) вибудовується альтернативна реальність-перевертень, в якій усі деструктивні дії РФ приписуються країнам Заходу та Україні, спрощується концептуальна картина світу, позиціонується концептуальна опозиція *СВОЇ* (Росія та її союзники) – *ЧУЖІ* (країни Заходу, Україна). На регіональному рівні деструктивний нарративний дискурс доктрин РФ впроваджено в доктрині «Русський Донбас», що створив ідеологічне підґрунтя для повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

Доктрини РФ позиціонують деструктивний стратегічний нарратив «*Оточена ворогами (країни Заходу, Україна) Росія ефективно протистоїть спробам зовнішнього тиску*». Цей нарратив у доктрині «Русський Донбас» трансформовано в нарративи «*Присєднання Донбасу до України – історична помилка*», «*ДНР та ЛНР – російські національні держави*».

Доведено, що російські пропагандисти для здійснення патогенного впливу на поведінку і систему цінностей цільових аудиторій використовують такі лінгвосугестивні технології: *емпатію* – для побудови дискурсів, які апелюють до відчуття довіри цільовій аудиторії, тим самим знижуючи рівень критичності в сприйнятті інформації; *інтелектуальну рецепцію* – для впровадження готових думок і суджень у картину світу адресатів; *формування символічних систем* – для структурування дійсності засобами мультимедійного дискурсу; *психічного зараження* – для трансляції цільовій аудиторії певного емоційного стану; *переконання без критичного аналізу інформації* – для впровадження потрібної інформації на задалегідь підготовлених питаннях і відповідях; *симулякризації* – для створення альтернативної реальності, яка подає фальшиву інформацію про ситуацію.

Визначено, що в пропагандистському дискурсі РФ активно використовують такі жанрові формати друкованої продукції, як газети, листівки, плакати, брошури, а також віртуальний формат мережових ігор. Кожний жанровий формат виконує своє лінгвосугестивне завдання: газети об'єктивують ідеологічну матрицю російського вторгнення в Україну; листівки – у короткостроковій, а бігборди і плакати в середньостроковій перспективі навіюють моделі бажаної поведінки українців (здатися в полон, співпрацювати з окупантами) і російських солдатів (наступ, смерть як героїчний вчинок), мережові ігри – налаштовують гравців на участь у воєнних діях проти України, для цього активно використано лінгвістичний ландшафт.

Контент-аналіз дозволив зафіксувати у 2023 році заміну нарративу «*Росіяни і українці – єдиний народ*» на «*Українці – це російські, які заплуталися. Українство – це сектантство*». Поняття *українець* представлено як негативний емоційний квазікваліфікатор – *той, хто зрікся російського імені, знявдя Заходу у боротьбі з Росією*.

Лінгвосугестивні технології і техніки у всіх типах пропагандистського дискурсу РФ використовують такі прийоми: глумливу російську транслітерацію та перекручення слів і словосполучень української мови; невластиву внутрішню форму слів; інвективи і стилістично знижену лексику як прояв вербальної агресії;

дієслова в наказовому способі для формування некритичного сприйняття команд і для дотримання їх; займенники на початку комунікативної ситуації для формування колективного Ми-єднання.

У друкованій та інтернетній пропагандистській продукції РФ формується дискурс легалізації російських воєнних злочинів і злочинів проти людяності як професійної діяльності. Дискурс (само)знищення в російській пропагандистській продукції подано в парадигмі *СВОЇ – ЧУЖІ*. Для кола *СВОЇХ* (само)знищення тлумачиться як ‘вірність Росії’, знищення *ЧУЖИХ* – як ‘утилізація сировини’. З цією метою в російських медіа, а потім у пропагандистській продукції закріплюється асоціативний ряд: *украинствующие – агрессивная секта – бесноватые – психически больные – небезопасные для россиян – нужно умертвить*.

Доведено потребу орфографічно розмежовувати слова *руський і руський*. Слово *руський* пропонувано використовувати як синонім слова *український*, *руський* – як синонім лексеми *російський*.

У третьому розділі «Проактивність контрсугестивних комунікацій Центру моніторингу інформаційного простору та протидії Штабу Командування Сухопутних військ ЗС України в умовах війни» показано контрсугестивну діяльність ворожій пропаганді. Когнітивно-прагматичний та мультимодально-дискурсивний підходи були провідними у розбудові контрсугестивних відповідей на деструктивні впливи ворога. У цій парадигмі використовували елементи лінгвістичного ландшафту і дифузні жанри для створення контрсугестивних дискурсів. В умовах війни, за неможливості використовувати мовні конструкції, елементи лінгвістичного ландшафту стають рівними тексту й впроваджують українську ціннісну систему. Дифузні жанри (анімація, подкасти, фотострічки, відеоілюстрації, відеокolonки тощо) забезпечують вплив на різні канали сприйняття інформації адресатом.

Контент розбудовували на основі двох комунікативних стратегій – *збереження ідентичності (етнокоду та націокоду) і руху до перемоги*. Перша стратегія представлена двадцятьма тактиками, серед яких шість виокремлено за результатами дискурс-аналізу комунікацій СВ ЗС України (підтримка новобранців; демонстрація можливостей вибору військової професії та самореалізації; демонстрація сили духу українських воїнів; позиціонування ролі жінок у війні; документування воєнних злочинів армії РФ). Друга стратегія представлена вісьмома тактиками, дві з яких визначено також під час проведення дисертаційного дослідження (документування історії, формування військового побратимства і посестринства).

Ці стратегії через низку лінгвістичних контрсугестивних технологій: зниження іміджу сугестора; випрямлення деформованої під тиском деструктивних впливів картини світу; вплив на чутливі ділянки емоційної карти сугестора; деструктуризація ворожого стратегічного нарративу; проактивне просування стратегічних нарративів України щодо національної стійкості українців та ЗС України; нарративізація, що об’єктивує ідею своїх для цивілізованого світу; позитивна нарративізація; *storified communication*.

Так, лінгвосугестивна технологія позитивної наративізації мультимедійного дискурсу фейсбук-сторінки СВ ЗС України забезпечує формування «МІ-єднання» військових і цивільних для протидії країні-агресорці. Визначено, що системний національний наратив «*Все буде Україна!*» за часів повномасштабного вторгнення модифікувався залежно від воєнно-соціальної ситуації – від об'єктивації для цивілізованого світу ідеї України як суверенної держави, громадяни якої здатні протистояти ворогу (2022 р.), до розбудови перспективи мирного майбутнього.

Прагматичну ефективність дискурсу фейсбук-сторінки СВ ЗС України забезпечує системність його наративної організації. Національні наративи деталізуються регіональними наративами й наративами з окремих питань. Спостерігаємо процес підвищення статусу наративів у кризових ситуаціях. Наприклад, наразі питання мобілізації набуло національного масштабу через нагальну потребу гарантувати безпеку Держави, відповідно наративи з окремих питань («*Перемога йде за сильними. Доеднуйся до сильних!*», «*Будь собою! Обери підрозділ і спеціальність*») перейшли в розряд національних.

Лінгвосугестивні технології зниження іміджу країни-агресорки, деструктуризації ворожого стратегічного наративу «*Київ – за три дні!*», а також технології проактивного просування стратегічного наративу України про національну стійкість українців та ЗС України реалізовано в перші місяці повномасштабного вторгнення в інформаційних кампаніях «Привид Києва» і «Валькірії Києва». Ці інформаційні кампанії впроваджували переможні наративи, тим самим консолідували український соціум, нівелювали наративи країни-агресорки про поразку нашої Держави.

Лінгвосугестивну технологію *storified communication* використовують у дискурсах СВ ЗС України, щоб сформуванню довіри цільові аудиторії до Армії і до військовослужбовців як її представників, позиціонувати інституційні цінності. У контркомунікаційних дискурсах фахівці Центру спростовували історії-фейки ворога.

Контрсугестивні комунікації поділяємо на *контркомунікацію*, що спрямована на дискурсивну протидію ворогу, і *терапевтичну комунікацію*, орієнтовану на поліпшення емоційного світосприйняття людини, стабілізацію її психологічного стану. Контент- і дискурс-аналізи комунікативної діяльності Центру моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування СВ ЗС України довели, що для розбудови дискурсів контркомунікаційної та терапевтичної спрямованості ефективними є такі лінгвосугестивні технології: *зниження іміджу сугестора* – для ідентифікації, регресії його позиції; *випрямлення деформованої під тиском деструктивних впливів картини світу* – для викриття деструктивних намірів сугестора, розвінчання фейків; *деструктуризації ворожого стратегічного наративу* – для послідовного розвінчання наративів тактичного й оперативного рівнів, які складають систему стратегічного наративу; *проактивного просування стратегічних наративів України* – для позиціонування ціннісної системи (концептуальної картини світу) Держави для різних цільових аудиторій й створення кола *СВОЇХ*

цивілізованим світом; *storified communication* – для забезпечення емоційного відгуку цільової аудиторії на отриману інформацію.

Контрсугестивні технології досліджено на матеріалі діяльності Центру моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування СВ ЗС України. Ефективність контрсугестивних відповідей на деструктивні впливи ворога ґрунтувалася на когнітивно-прагматичному та мультимодально-дискурсивному підходах до створення контенту. Перший підхід орієнтований на вироблення алгоритмів використання мовних знаків у комунікативному вимірі «тут і тепер» для впровадження національної системи цінностей і національних наративів. Другий – на створення мультимодальних дискурсів з високим ступенем сугестивності для здійснення терапевтичної та контркомунікаційної дії за різними каналами (традиційні медіа, соціальні медіа, комунікації з лідерами суспільної думки, листівки тощо).

Поєднання когнітивно-прагматичного та мультимодально-дискурсивного підходів дозволило використати всі можливості мультимодальної організації контрсугестивних дискурсів та їх трансжанрової організації. Фахівці Центру створювали дискурси як часткової (друкована продукція з використанням хештегів, к'юар-кодів і фотографій), так і повної (відеопродукція, інтерактивні мапи тощо) мультимодальності. Доведено, що представлення наративів хештегами (#будеможити, #обери своє майбутнє та ін.) забезпечувало мультимодальність дискурсу фейсбук-сторінки СВ ЗС України й активізувало зворотний зв'язок із цільовою аудиторією. Трансжанровість сприяла одночасному впливу на різні канали сприйняття інформації адресатами. Дифузні жанри (*анімація, подкасти, фотострічки, в яких зображення транслюються в режимі фотофільму відеоілюстрації, відеоколонки тощо*) зумовили об'єднання в дискурсивну спільноту інституції сектору оборони, виробників контенту, лідерів суспільної думки й цільові аудиторії.

У *висновках* узагальнено основні положення, визначені в дисертаційній роботі.

Отже, дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни демонструє прикладні можливості лінгвістики у сфері гарантування безпеки Держави і сприяє глибокому розумінню окремих питань мультимодального дискурс-аналізу, теорії мовленнєвих жанрів, лінгвокультурології та лінгвопрагматики.

Перспектива дальших досліджень – вивчення лінгвістичних контрсугестивних (терапевтичних) технологій, які можна використати для емоційного відновлення українців, постраждалих від російського агресора.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧА:

Демська О.М., доктор філологічних наук, професор: Дякую Вам за якісну роботу. Але у мене є кілька питань.

1. Ви вказали у доповіді, що вперше дали визначення «Інформаційна війна», але про інформаційну війну згадувалося в доктринальних документах НАТО та інших джерелах ще у минулому столітті.

2. Скажіть, будь ласка, які сугестивні технології, на Ваш погляд, були використані в доктрині «Русський Донбас»?

Карнаух С.В. Дякую за питання. Дійсно, поняття «інформаційна війна» існує дуже давно. У роботі я виокремив шість етапів розвитку цього поняття. Але спочатку його розглядали у безпековому ракурсі, потім проходило філософсько-комунікативне осмислення, концептуалізація і медіазація феномену інформаційної війни, але єдиного філологічного визначення поняття «інформаційна війна» досі не існує.

Щодо Доктрини «Русский Донбас» то там, на мій погляд, у тексті доктрини використано ті самі лінгвосугестивні технології, що й у доктринальних документах РФ, зокрема технологію переконання без критичного аналізу інформації, технологію симулякризації, технологію інтелектуальної рецепції. Цей факт свідчить про системність маніпулятивних впливів РФ з метою формування сприятливого ставлення різних цільових аудиторій – як внутрішніх, так і зовнішніх – до воєнної агресії в нашій Державі. Доктрина «Русський Донбас» є дискурсивною подією, що зафіксувала новий етап у розвитку нарративного дискурсу інформаційної війни – підготовчий до повномасштабного вторгнення РФ в нашу державу. Але головним, на мій погляд, у Доктрині є поділ на «свої-чужі», що став підготовчим дискурсом до повномасштабного вторгнення.

Черненко Т.В., кандидат філософських наук: У своїй доповіді Ви вказали, що певний час займалися практично контрсугестивною роботою та навели відомі приклади спланованої та направленої роботи. А чи були у Вашій практиці приклади використання технологій, які мали неочікуваний ефект?

Карнаух С.В.: Насправді майже кожного разу, плануючи лінгвосугестивні або контрсугестивні заходи не можна стовідсотково бути впевненим у спланованому результаті. Але один випадок справді мені запам'ятався дуже якісним, але зовсім неочікуваним результатом. Так після запуску кампанії «Окопи в «рудому лісі» (ліс в районі Прип'яті)», яка була спрямована на військовослужбовців противника, аби нагадати їм про велику радіоактивність ділянки на кордоні з РБ, так як більшість з них молоді контрактники з віддалених куточків Росії, які майже не знають про Чорнобильську трагедію та відповідно не відчують страху, заходячи на територію України. Яким же було моє здивування, коли «вистрілила» зовсім інша цільова аудиторія. Поширена інформація про фортифікаційні роботи в Чорнобильській зоні не відлякала противника, але навела жах на медичних працівників Гомельської області, які пам'ятають страшні наслідки радіації. У результаті вони відмовлялися від контактів з пораненими або хворими російськими військовослужбовцями, що збільшило логістику евакуації на сотні кілометрів та десятки годин.

Снитко О.С., доктор філологічних наук, професор: Мені дуже імponує ця робота, саме її структурованістю, виділення технологій, технік, прийомів. Це дуже цікаво, тому що коли говорити про засоби сугестивного впливу і читати літературу з цього приводу, то ця плутанина, вона безумовно присутня. Дисертант намагається навести лад, — слід це вітати. У своїй доповіді Ви неодноразово

робили посилання на Мілтон-модель. А як саме Ви її розумієте і чому віднесли її до лінгвістичних прийомів, а не до лінгвістичної техніки?

Карнаух С.В.: Мілтон-модель — це мова впливу, мова навіювання, створена на основі гіпнотичної мови геніального американського лікаря Мілтона Еріксона. Її активно використовують у НЛП, переговорах, у рекламі. Щоб обійти опір свідомості та «зайти глибше» — до підсвідомості. Вона допомагає створити простір, де людина починає шукати відповіді всередині себе. Тобто Ви лише підштовхуєте цільову аудиторію в правильному напрямку, а далі кожен думає, що це і було його думкою. Мілтон-модель можна умовно розділити на три групи. До першої групи належать прийоми, пов'язані з навіюванням через впровадження певної лексичної семантики. До другої групи Мілтон-моделі — «Пресупозиції» належать складники судження, сформульовані таким чином, щоб все судження сприймалося як правдиве. Пресупозиції є певними припущеннями, постулатами, переконаннями, що належать до концептуальної картини світу особи і зумовлюють її сприйняття дійсності. До третьої групи Мілтон-моделі — «Непряме спонування» відносяться синтаксичні конструкції «апріорного моделювання» дискурсивної поведінки осіб і спільнот. Різні науковці по-різному ставляться до моделі, відносячи її або техніки, або прийомів, а іноді навіть до технологій. Але якщо сам автор визнавав, що його модель — це **способи** конструювання речення чи звернення, таким чином, щоб та поведінка, яку ви хочете домогтися від співрозмовника, сприймалася ним безпосередньо підсвідомістю, то, на мій погляд, це лінгвоприйом.

Гладченко А.М., к. філол. н, доцент: Чи відомі Вам приклади невдалого використання лінгвосугестивних технологій, технік та прийомів?

Карнаух С.В. Насправді таких прикладів дуже багато. Так, наприклад готуючи населення РФ та світу до майбутньої агресії «кремлівська машина» запустила стратегічний нарратив «Київ – за три дні». Було використано лінгвосугестивні технології формування символічних систем та переконання без критичного аналізу інформації. Десятки пропагандистів, опрацьовуючи, «так звану методичку», з використанням різноманітних технік та прийомів навіювали світу інформацію, що Україна не спроможна вистояти перед можливим масованим ударом. У перші години вторгнення ледь не усі світові лідери пропонували керівництву країни політичний притулок, не вірячи у можливість спротиву. До речі в останніх тезах Президента США Дональда Трампа досі чути відлуння тієї інформаційної кампанії. Але це мало і неочікувано негативний ефект для країни-агресорки. Зі слів перших полонених: на навчаннях в Республіці Білорусь для них було обов'язковим перегляд телебачення та політінформації за матеріалами преси, тому після команди на вторгнення вони не змогли як слід мобілізуватися на бої, бо були впевнені у «легкій прогулянці». Це дало змогу українським військовим використати ефект неочікуваності та нанести противнику великих втрат.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Науковий керівник Компанцева Л.Ф., доктор філологічних наук, професор:

С. Карнаух опанував навчальний план аспірантури НА СБ України, продемонстрував можливості практичного застосування матеріалів дослідження як в освітній діяльності, так і під час виконання військового обов'язку на посаді заступника начальника Центру моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування Сухопутних військ ЗС України. За матеріалом дисертаційної праці підготовлено 4 фахових статті й 4 публікації апробаційного характеру. Два матеріали видані англійською мовою.

Усі поставлені у праці наукові завдання виконані. Дисертаційне дослідження підготовлено на високому науковому рівні і повністю завершено.

С. Карнаух під час роботи над дисертацією продемонстрував відповідальність, наполегливість, зацікавленість у практичному використанні напрацювань. Суттєвою частиною фактичного матеріалу праці є інформаційні розробки здобувача – ідея міської легенди «Привид Києва», листівки Сухопутних військ ЗС України, сценарії фільмів тощо. С. Карнаух з першого дня повномасштабного вторгнення виконував військовий обов'язок у зоні ведення бойових дій, тим не менш він не залишив навчання, набув теоретичних знань, умінь, навичок та компетентності відповідно до освітньо-наукової програми 035 Філологія.

Висновок. Вважаю, що дисертаційна праця С. Карнауха «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни» відповідає паспорту спеціальності 035 Філологія. За змістом, науковою новизною, теоретичною і практичною цінністю, змістом публікацій дисертаційна робота відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Тому вважаю за можливе просити Вчені раду НА СБ України про утворення разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації С. Карнауха.

Демська О.М., доктор філологічних наук, професор: Якісно зроблена робота. Було цікаво. Я теж підтримую попереднього доповідача. Робота має дуже гарний науковий складник роботи. Термінологія виписана, робота гарно конструювана. Ще, до речі, є гарні приклади практичної роботи, які посилюють цей науковий складник. Пропозиція рекомендувати роботу до захисту.

Черненко Т.В., кандидат філолософських наук: Вважаємо, що дисертація Карнауха С.В. заслуговує бути рекомендованою до захисту.

Отже, дозвольте оголосити проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Карнауха С.В. на тему «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», підготовлений за результатами презентаційної доповіді та результатами обговорення дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Карнауха Сергія Васильовича на тему: «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Обґрунтування теми дослідження. Повномасштабна російська агресія проти України виявила не лише територіальні претензії країни-агресорки, а й її намагання переформатувати концептуальну картину світу української нації, знецінити її базові смисли – державність, суверенність, національну стійкість, мову, релігію та впровадити проросійські поведінкові моделі. З цією метою російська пропаганда активно використовує дискурси з високим рівнем сугестивності, що системно і непомітно впливають на поведінку і ціннісну систему різних ЦА. Основними ознаками цих дискурсів є мультимодальність, наративність, емоційність, інтертекстуальність, ритуалізованість, повсюдність (оперативне просування за різними каналами комунікації), збільшення кількості патогенних текстів. Перед лінгвістами постало нагальне завдання комплексно вивчити лінгвосугестивні технології впливу та контрсугестивної відповіді на них в умовах повномасштабної агресії РФ. Це дозволить виробити проактивні лінгвістичні механізми запобігання деструктивним ворожим атакам, впровадити ефективні комунікації з різними ЦА на підтримку України як суверенної Держави, сформувати проактивну контрсугестивну систему, спрямовану як на підвищення когнітивної стійкості українського суспільства, зокрема на забезпечення терапевтичних комунікацій, так і на розбудову асиметричних контркомунікаційних відповідей ворогу.

Систематизація лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій інформаційної війни періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну має практичну цінність для реагування на цивілізаційні виклики як у країнах Заходу, так й усього світу.

Теоретичним підґрунтям цієї праці стали міждисциплінарні дослідження, де дискурс інформаційної війни осмислюється в лінгвістичному вимірі: монографія «Світова гібридна війна: український фронт», за загальною редакцією В. Горбуліна; монографічні праці Національної академії СБ України «Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця» (2018, 2021, 2024); монографія Б. Парахонського та Г. Яворської «Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл»; колективна монографія Інституту мовознавства НАН України «Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика»; монографія О. Демської та А. Черняка «Мова. Право. Безпека».

Українські лінгвісти в умовах жорсткого протистояння російській інформаційній агресії звернулися до практичних аспектів забезпечення безпеки Держави, активно досліджують маніпулятивний аспект дезінформації як складника інформаційно-психологічних операцій та інформаційної війни (С. Карнаух, О. Кирилюк, Н. Кутуза, Д. Тельпіс); прояви сугестії в

інформаційному просторі держави (Г. Гайович, О. Твердохліб); мовні засоби сугестивного впливу в дискурсі інформаційної війни; комунікативно-патогенна специфіка ведення інформаційних війн (А. Ковалевська-Славова); механізми лінгвістики впливу в умовах інформаційної війни (О. Бондаренко, С. Гречко, О. Кирилук); симулякризація дискурсів у контексті теорії інформаційного викривлення світу (Н. Слухай); мультимодальна організації текстів сугестивної спрямованості в умовах війни (О. Снитко, М. Погорілова); технологічний дискурс як інструмент досягнення переваг в інформаційній війні (А. Акульшин, О. Заруба, Л. Компанцева, Л. Юдко); можливості лінгвістичної експертизи дискурсів російської пропаганди, що базуються на сугестивних технологіях (Л. Компанцева), а також контрсугестивні відповіді на ворожі впливи (О. Дойчик, А. Ковалевська-Славова, Ю. Кузнєцова, О. Сідак, Н. Стойкова І. Шкорута). Українські вчені творчо опрацьовують праці західних колег з питань сторітелінгу, дифузії жанрів, їх жанрово-стильової модифікації й мультимодального дискурсу (Д. Вілсон, К. Галло, М. Гірао, Г. Гич, Т. Джерас, К. Еган, Н. Ірігарау, К. Крієкен В. Кузьменко, Р. Мак-Кі, Г. Прінц, О. П'ятецька, Д. Соле, О. Харитоненко, С. Фабріціо) та розробляють ці напрями у вимірі лінгвістики впливу.

Водночас комплексного лінгвістичного дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни сьогодні ще немає, це вплинуло на *вибір теми дослідження* та визначило її *актуальність*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п.п. 1 і 24 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень в системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 08.04.2017 р. № 209.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії СБ України 16.11.2021 р., протокол № 03, уточнено 27.02.2025 р., протокол № 02.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної праці є дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну (2022-2025 рр.).

Поставлена мета передбачає вирішення таких *завдань*:

1. Окреслити теоретичні підходи до дослідження лінгвосугестивних технологій інформаційної війни в сучасній лінгвістиці. Розробити методіку дослідження дискурсів інформаційної війни, що ґрунтуються на лінгвосугестивних технологіях.

2. Встановити перелік лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій, що використовуються в дискурсах повномасштабного вторгнення РФ в Україну, і визначити специфіку їх використання.

3. Схарактеризувати лінгвосугестивну організацію доктринальних документів РФ і доктрини «Русський Донбас», які є ідеологічним підґрунтям загарбницьких дій країни-агресорки

4. З'ясувати напрями деструктивного лінгвосугестивного впливу в друкованій й інтернетній пропагандистській продукції РФ.

5. Визначити жанрово-стилістичні модифікації епістолярного жанру в дискурсах інформаційної війни.

6. Встановити на матеріалі контентної діяльності Центру моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування Сухопутних військ ЗС України засоби когнітивно-прагматичного і мультимодально-дискурсивного вимірів контрсугестивних комунікацій в умовах війни, що забезпечують ефективність контрсугестивних відповідей на деструктивні впливи ворога.

Об'єктом дослідження є лінгвосугестивні технології, техніки та прийоми інформаційної війни.

Предметом є лінгвосугестивні технології інформаційної війни.

Методи дослідження. У дослідженні запропоновано *методику мультимедійного аналізу дискурсів* інформаційної війни, де використано лінгвосугестивні технології. Ця методика містить як *загальнонаукові методи аналізу, синтезу й опису* для виокремлення, систематизації, визначення типів лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій інформаційної війни періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну, так і *суто лінгвістичні: функційно зорієнтований нарративний аналіз* – для виявлення особливостей позиціонування деструктивних стратегічних нарративів країни-агресорки; *контекстуально-інтерпретаційний* – для інтерпретації лінгвосугестивних технологій, технік і прийомів, використаних у доктринальних документах і пропагандистській продукції РФ; *когнітивно-прагматичний* – для виявлення напрямів і алгоритмів деструктивного впливу лінгвосугестивних технологій пропаганди РФ за різними модусами подання інформації та вимірів комунікативної діяльності Сухопутних військ ЗС України; *етимологічний, семантичний та лексикографічний* аналізи – для дослідження трансформації міфологічної семантики образів «Привид Києва» і «Валькірії Києва»; *контент-аналіз із використанням технологій Великих Даних* – для виявлення деструктивних нарративів РФ; *жанровий аналіз* – для визначення мультимедійних ознак інтернетних жанрів, які забезпечували трансляції лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій; *кейс-стаді метод мовної біографії* – для дослідження когнітивно-прагматичних особливостей лінгвосугестивної технології *storified communication* у створенні мультимедійного сторітелінгу. Особливістю дослідження було широке звернення до технології Великих Даних (Big Data) із використанням сервісу Attack Index.

Емпіричну основу дисертаційної праці становлять 6 тис. 834 публікації з ключовими словами *СВО, Украин*, 516 публікацій з ключовим словом *украинствуюц*, представлених в російському медіапросторі у період 2022-2025 рр., 2 666 публікацій – за запитом *валькири Киев*, 380 публікацій за запитом

Призрак Киев, – у період лютий – липень 2022 року. Ці матеріали отримані за допомогою автоматизованого аналітичного сервісу для оцінки інформаційного резонансу Attack Index. Крім того проаналізовано 5 тис. 750 дискурсивних фрагментів, представлених в інтернетних ресурсах Сухопутних військ ЗС України – ютубі, фейсбуці, інстаграмі; 73 одиниці друкованої інформаційної продукції (43 одиниці, розроблені Центром, 30 одиниць – російської пропагандистської продукції, отриманої під час польових досліджень); 4 законодавчі документи країни-агресорки, що обґрунтовують механізми інформаційної війни; офіційний сайт мережевої гри *Escape from Tarkov*.

Лексикографічні дослідження здійснювалися за допомогою етимологічних, тлумачних, енциклопедичних, військово-політичних словників (українськомовних – 9, англійськомовних – 6).

Наукова новизна дисертаційної праці полягає в тому, що вона є першим комплексним дослідженням лінгвосугестивних технологій інформаційної війни, за результатами якого сформульовано і обґрунтовано низку нових концептуально важливих положень і висновків щодо практичного використання лінгвістичних підходів до аналізу російської пропагандистської діяльності та вироблення проактивних контрсугестивних механізмів протидії їй. Найбільш важливими науковими положеннями, що сформульовані в дисертації та винесені на захист, убачаються такі:

уперше:

– доведено, що системний характер деструктивних лінгвосугестивних впливів російської пропаганди на різні ЦА РФ, України, країн Заходу закладено в державних доктринальних документах РФ з питань національної безпеки й позиціоновано в доктрині «Русський Донбас», впровадженій на ТОТ Луганської і Донецької областей у 2021 році. Ці документи закріплюють поняттєвий апарат інформаційної війни в концептуальній картині світу громадян РФ і мешканців ТОТ;

– визначено етапи формування поняття *інформаційна війна* – від виникнення його у безпековому дискурсі (1970-ті рр.) до його міждисциплінарних досліджень (2000-і рр.) й вироблення лінгвістичного інструментарію протидії інформаційним впливам РФ (2014 р. – *по теперішній день*);

– схарактеризовано когнітивно-прагматичний і мультимодально-дискурсивний виміри контрсугестивного контенту на прикладі дискурсів Центру моніторингу інформаційного простору та протидії Штабу Командування СВ ЗС України в умовах повномасштабного вторгнення РФ, зокрема визначено контрсугестивні механізми створення та просування міських легенд «Привид Києва» і «Валькірії Києва»;

удосконалено:

– визначення поняття *інформаційна війна*, що тлумачиться у лінгвістичному вимірі як війна дискурсів із застосуванням можливостей мови, зокрема сугестивних, задля здійснення когнітивно-прагматичного впливу на певні ЦА противника з метою протидії його ворожим намірам або досягнення певних стратегічних цілей;

– перелік лінгвістичних сугестивних і контрсугестивних технологій, що використовуються в дискурсах повномасштабного вторгнення РФ в Україну;

– комплексний підхід до аналізу лінгвосугестивних технологій, технік і прийомів, що використовує російська пропаганда в друкованій та інтернетній продукції;

– концепцію битви наративів як розвинутої боротьби у когнітивній сфері інформаційного простору, що супроводжується використанням сугестивних і контрсугестивних технологій;

достали подальшого розвитку:

– наукові підходи до сутності понять *лінгвосугестивна технологія, лінгвосугестивна техніка, лінгвосугестивний прийом*, сформульовано та запропоновано до наукового обігу їх авторське визначення; доведено необхідність розглядати їх як систему;

– теорія епістолярного жанру, який в умовах інформаційної війни набув жанрово-стилістичних модифікацій, що використовуються як в сугестивних, так і контрсугестивних дискурсах;

– теорія жанру сторітелінгу, який відзначений у сугестивних і контрсугестивних дискурсах дифузністю, пов'язаною з мультимедійними техніками його створення, зокрема застосуванням елементів сучасного вебдизайну;

– когнітивно-прагматичний і мультимодально-дискурсивний підходи сучасної лінгвістики до дослідження мовного матеріалу, на яких ґрунтувався аналіз лінгвосугестивних технологій інформаційної війни.

Практичне значення отриманих результатів визначається теоретичною та прикладною спрямованістю дисертації й полягає в тому, що викладені висновки і матеріали аналізу застосовано в діяльності Центру моніторингу інформаційного простору та протидії штабу Командування СВ ЗС України в умовах повномасштабного вторгнення РФ.

Отримані результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 21.05.2025 р.).

Сформульовані у дисертаційній праці положення, висновки і емпіричний матеріал дослідження можуть бути також використані:

– *в освітній діяльності* – під час викладання дисциплін «Загальне мовознавство», «Лінгвістичний аналіз тексту та дискурсу», «Лінгвокраїнознавство», «Стратегічні комунікації», у викладанні дисциплін журналістського циклу, а також під час написання посібників і підручників із цих дисциплін;

– *у науковій діяльності* – як підґрунтя для подальшого теоретичного розроблення питань лінгвосугестивних впливів і контрсугестивної комунікації;

– *в інформаційно-аналітичній діяльності* інституцій сектору безпеки і оборони України у сфері захисту інформаційної безпеки – як методологічна основа для а також для розроблення методології протидії лінгвосугестивним впливам РФ.

Особистий внесок здобувача. Всі результати наукового дослідження отримані дисертантом особисто, всі публікації одноосібні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації висвітлювалися в доповідях на міжнародній науковій конференції та 2 всеукраїнських конференціях: V Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки і оборони: проблеми, досвід, перспективи» (Київ, Національний університет оборони, 2024), XII Всеукраїнській науковій конференції молодих учених, студентів та курсантів «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (Київ, НА СБ України, 2021), I Всеукраїнській науковій конференції «Практика стратегічних комунікацій в умовах війни» (Київ, НА СБ України, 2022).

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Карнаух С.В. Лінгвосугестивні технології інформаційної війни (до визначення поняття). *Записки з українського мовознавства: збірник наукових праць*, 2024. Вип. 31. С. 392-406. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2024.31.309459>.

2. Карнаух С.В. Концептуалізація поняття інформаційна війна: від військових доктрин до лінгвістичних досліджень. *Folia Philologica*, 2024. Вип.7. С. 11-20. <https://doi.org/10.17721/fovia.philologica/2024/7>.

3. Карнаух С.В. Лінгвосугестивні технології впливу в доктринальних документах РФ. *Актуальні проблеми української лінгвістики. Теорія та практика*, 2024. Вип. XLIX. С. 61-76. <https://doi.org/10.17721/APULTP.2024.49.61-76>.

4. Karnaukh S. Counter-Suggestive Organisation of Information Campaign Discourses Land Forces of Ukraine *Ghost of Kyiv and Valkyries of Kyiv. International Journal of Philology*, 2024. Vol. 28. № 4. P. 48-62. <https://doi.org/10.31548/philolog/4.2024.48>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Карнаух С.В. Літературний опис інформаційної операції (акції) у романі М. Булгакова «Майстер і Маргарита». *Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека: матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених, студентів та курсантів*. Київ: НА СБ України, 2021. Ч. I. С. 85-87.

2. Карнаух С.В. Доктрина «Русський Донбас»: лінгвосугестивний вплив і реальні погрози. *Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки і оборони: проблеми, досвід, перспективи: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: Національний університет оборони України, 30.10. 2024 р. С. 107-108.

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації:

1. Карнаух С.В. Як сучасні засоби комунікації впливають на перебіг бойових дій. Кращі кейси інформаційних кампаній Центру моніторингу інформаційного простору та протидії Штабу Командування Сухопутних військ Збройних Сил України/ за заг. ред. Л. Компанцевої. Київ: 7БЦ, 2023. С. 186-194.

2. Karnaukh S. How Modern Means of Communication Influence Combat Action. Best Cases of Information Campaigns by the Infospace Monitoring and Countermeasures Centre of the Land Forces Command Headquarters of the Armed Forces of Ukraine. *Implementation of Strategic Communications under the War Conditions. Recommendations and Best Cases: practical guide* / ed. L. Kompantseva. Kyiv: NA SSU, 2024. P. 57-65.

Характеристика особистості здобувача. Карнаух С.В. під час виконання дисертаційної роботи виявив: ерудованість та обізнаність у предметі дослідження, наполегливість, працьовитість, ініціативу, творчі здібності та уміння зосереджуватися на конкретних питаннях, самостійно та логічно розв'язувати теоретичні та практичні завдання; володіє навичками критичного аналізу матеріалу (проблеми) у роботі з теоретичною, методологічною та джерельною базою. Здобувач проявляє захопленість науковою та педагогічною роботою, прагнення у всьому дійти суті.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Обсяг та оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України. Зміст основних отриманих результатів чітко та повно сформульовано у висновках.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Карнауха Сергія Васильовича на тему: «Лінгвосугестивні технології інформаційної війни», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

2. За результатами презентації здобувачем наукових результатів та її обговорення на розширеному засіданні кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України, з'ясовано, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Карнаух С.В. відповідає спеціальності 035 Філологія, вимогам 6-9 Порядку з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її оформлення – Вимогам до оформлення дисертації, затверджених МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

3. Запропонувати Вченій раді Національної академії СБ України утворити разову спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Карнаух С.В. у складі:

Голова ради:

Кузьменко Володимир Іванович – доктор філологічних наук, професор, Професор кафедри східноєвропейських мов Національної академії Служби безпеки України, (м. Київ);

Рецензент:

Івасишина Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України (м. Київ);

Опоненти:

Корольова Алла Валер'янівна – доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи і міжнародного співробітництва Київського національного лінгвістичного університету (м. Київ);

Навальна Марина Іванівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів та природокористування України (м. Київ);

Кутуза Наталя Валеріївна – доктор філологічних наук, професор, ОНУ імені І.І. Мечникова (м. Одеса).

Компетентність членів разової ради відповідає вимогам п. 14-16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМ України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати голосування присутніх на міжкафедральному семінарі кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики, кафедри східноєвропейських мов та кафедри ділового українського мовлення: «за» – 14, «проти» – немає, «утримався» – немає, у тому числі «за» – 4 доктори та 6 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова засідання:

Професор кафедри східноєвропейських мов

Національної академії СБ України

доктор філологічних наук, професор

« 19 » 05 2025 р.

Володимир КУЗЬМЕНКО

Учений секретар засідання:

Доцент кафедри стратегічних комунікацій

та прикладної лінгвістики

центру стратегічних комунікацій

Навчально-наукового інституту

інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій

Національної академії СБ України

кандидат філософських наук

« 19 » травня 2025 р.

Тетяна ЧЕРНЕНКО